

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาความคิดเห็นของทันตแพทย์และเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขต่อกรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดปัตตานี มีรูปแบบในการศึกษา ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Study)

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของทันตแพทย์และเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขต่อกรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดปัตตานี

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับการรับรู้บทบาทและหน้าที่การปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลของทันตแพทย์และเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของทันตแพทย์และเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขต่อกรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดปัตตานี

ตอนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้บทบาทและหน้าที่การปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกับความคิดเห็นต่อกรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดปัตตานี

ตอนที่ 6 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของทันตแพทย์และเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขต่อกรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดปัตตานี

ตอนที่ 7 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการประยุกต์กรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่เหมาะสม

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Study)

แนวทางการประยุกต์การปฏิบัติตามกรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นทันตแพทย์และเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในจังหวัดปัตตานี จำนวน 76 คน เป็นทันตแพทย์จำนวน 34 คน เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขจำนวน 42 คน การวิเคราะห์ได้ผลการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (กลุ่มตัวอย่าง=76)

ข้อมูลส่วนบุคคล	ทันตแพทย์	จพ.ทันตสาธารณสุข	รวม
	(n=34)	(n=42)	(n=76)
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
เพศ			
หญิง	16 (47.10)	40 (95.20)	56 (73.68)
ชาย	18 (52.90)	2 (4.80)	20 (26.32)
สถานที่ปฏิบัติงานประจำ			
สสจ.	1 (2.90)	3 (7.10)	4 (5.26)
รพท.	9 (26.50)	6 (14.30)	15 (19.74)
รพช.	24 (70.60)	33 (78.60)	57 (75.00)
อายุราชการ (\bar{X} = 11.46, S.D. = 0.86) (Min = 1, Max = 31)			
1-5 ปี	11 (32.40)	9 (21.43)	20 (26.32)
6-10 ปี	11 (32.40)	2 (4.76)	13 (17.11)
11-15 ปี	4 (11.70)	19 (45.24)	23 (30.26)
16-20 ปี	5 (14.70)	2 (4.76)	7 (9.21)
21 ปีขึ้นไป	3 (8.80)	10 (23.81)	13 (17.10)
	(n=34)	(n=42)	(n=76)
ระดับการศึกษาสูงสุด			
ประกาศนียบัตรทันตภิบาล	-	9 (21.40)	9 (11.84)
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	-	12 (28.60)	12 (15.79)
- ทันตสาธารณสุข			
ปริญญาตรี (ที่ไม่ใช่ทันตแพทยศาสตร์)	-	19 (45.20)	19 (25.00)
ปริญญาตรี			
- สาขาทันตแพทยศาสตร์	24 (70.60)	-	24 (31.58)

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	ทันตแพทย์	จพ.ทันตสาธารณสุข	รวม
	(n=34)	(n=42)	(n=76)
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
สูงกว่าปริญญาตรี			
- สาขาทันตแพทยศาสตร์	6 (17.60)	-	6 (7.89)
ปริญญาโท (ที่ไม่ใช่ทันตแพทยศาสตร์)	-	2 (4.80)	2 (2.63)
สูงกว่าปริญญาโท	4 (11.80)	-	4 (5.26)
- สาขาทางทันตแพทยศาสตร์			
ภูมิลำเนา			
สามจังหวัดชายแดนใต้	16 (47.10)	41 (97.60)	57 (75.00)
- (ยะลา นราธิวาส ปัตตานี)			
จังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้	11 (32.40)	-	11 (14.47)
- (ยกเว้น ยะลา นราธิวาส ปัตตานี)			
จังหวัดอื่น ๆ นอกเหนือจากภาคใต้	7 (20.50)	1 (2.40)	8 (10.53)

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นทันตแพทย์ เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 47.10 และ เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 52.90 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานประจำที่ โรงพยาบาลชุมชนคิดเป็นร้อยละ 70.60 ทันตแพทย์ มีอายุราชการมากที่สุดคือ 1-5 ปีและ 6-10 ปี ในสัดส่วนที่เท่ากันคือร้อยละ 34.40 ระดับการศึกษาสูงสุดของทันตแพทย์คือ ปริญญาตรีสาขาทันตแพทยศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 70.60 ทันตแพทย์ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในสามจังหวัดชายแดนใต้ (ยะลา นราธิวาส ปัตตานี) คิดเป็นร้อยละ 47.10

เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขเป็นเพศหญิงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 95.20 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานประจำที่โรงพยาบาลชุมชนคิดเป็นร้อยละ 78.60 มีอายุราชการมากที่สุดคือ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.50 ระดับการศึกษาสูงสุดคือ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 45.20 ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในสามจังหวัดชายแดนใต้คิดเป็นร้อยละ 97.60

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของทันตแพทย์และเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขต่อกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดปัตตานี

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นของ ทันตแพทย์
ต่อรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขใน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัด
ปัตตานี

รอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขใน รพ.สต.		\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
หมวดที่ 1 ส่งเสริมสุขภาพช่องปากและการป้องกันโรคในหญิงตั้งครรภ์				
กิจกรรมที่ 1	จัดทำฐานข้อมูลสุขภาพช่องปากหญิงตั้งครรภ์ให้ถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน	3.71	0.52	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 2	ตรวจสุขภาพช่องปากและให้ทันตศึกษาแก่หญิงตั้งครรภ์	3.82	0.39	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 3	ฝึกแปรงฟันให้แก่หญิงตั้งครรภ์	3.88	0.33	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 4	การบริการรักษาหญิงตั้งครรภ์ที่มีปัญหาสุขภาพช่องปากหรือ ส่งต่อหญิงตั้งครรภ์ที่มีปัญหาสุขภาพช่องปากไปรับการรักษาที่ รพ.แม่ข่าย	3.65	0.54	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 5	การติดตามเยี่ยมบ้านหลังคลอด	3.09	0.75	เห็นด้วย
รวม		3.63	0.51	เห็นด้วยมาก
หมวดที่ 2 การส่งเสริมสุขภาพช่องปากและการป้องกันโรคในช่องปากในเด็กอายุ 0 - 2 ปี				
กิจกรรมที่ 1	จัดทำฐานข้อมูลสุขภาพช่องปากเด็กอายุ 0 - 2 ปี ให้ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน	3.65	0.65	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 2	ตรวจสุขภาพช่องปากและให้ทันตศึกษาในเด็กอายุ 0-2 ปี	3.82	0.39	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 3	ให้ทันตศึกษา และสอน / ฝึกวิธีการทำความสะอาดช่องปากเด็กแก่ผู้ปกครองของเด็กอายุ 9 เดือน	3.56	0.82	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 4	ให้ทันตศึกษา และสอน / ฝึกวิธีการทำความสะอาดช่องปากเด็กแก่ผู้ปกครองของเด็กอายุ 18 เดือน	3.79	0.41	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 5	ทาฟลูออไรด์วานิชในเด็กอายุ 0-2 ปี	3.71	0.46	เห็นด้วยมาก
รวม		3.71	0.55	เห็นด้วยมาก

ตาราง 3 (ต่อ)

กรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขใน รพ.สต.	\bar{X}	S.D.	ระดับความ กิดเห็น
หมวดที่ 3 การส่งเสริมสุขภาพช่องปากและการป้องกันโรคในช่องปาก ในกลุ่มผู้สูงอายุ			
กิจกรรมที่ 1 สํารวจและจัดทำฐานข้อมูลสุขภาพช่องปาก ผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	3.47	0.66	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 2 ให้บริการส่งเสริม ป้องกัน รักษาและฟื้นฟู สุขภาพช่องปาก หรือ ส่งต่อผู้สูงอายุไปเพื่อ ส่งเสริม ป้องกัน รักษาและฟื้นฟูสุขภาพช่อง ปากที่โรงพยาบาลแม่ข่าย	3.50	0.66	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 3 ส่งเสริม สนับสนุนให้มีกิจกรรมส่งเสริมทันต สุขภาพในชมรมผู้สูงอายุ	3.62	0.49	เห็นด้วยมาก
รวม	3.53	0.60	เห็นด้วยมาก
หมวดที่ 4 การส่งเสริมสุขภาพช่องปากและการป้องกันโรคในช่องปาก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก			
กิจกรรมที่ 1 จัดทำฐานข้อมูลสุขภาพช่องปากเด็กครบถ้วน ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	3.76	0.45	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 2 ตรวจสอบสุขภาพช่องปากและการให้ทันตสุขศึกษา ในศพด.	3.65	0.60	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 3 บริการทาฟลูออไรด์วานิชเด็กในศพด.ที่มี ปัญหาสุขภาพช่องปากปีละ 2 ครั้งหรือการส่ง ต่อเด็กในศพด./ที่มีปัญหาสุขภาพช่องปากไป รับการรักษาที่โรงพยาบาลแม่ข่าย	3.68	0.48	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 4 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหาร กลางวัน	3.79	0.41	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 5 กระตุ้นให้ ศพด.จัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการที่ เด็กจะมีสุขภาพช่องปากที่ดี	3.79	0.41	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 6 ประสานกับ อปท. เพื่อให้มีการสนับสนุนการ ส่งเสริมทันตสุขภาพในศพด.	3.62	0.55	เห็นด้วยมาก
รวม	3.69	0.50	เห็นด้วยมาก

ตาราง 3 (ต่อ)

กรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขใน รพ.สต.	\bar{X}	S.D.	ระดับความ กิดเห็น
หมวดที่ 5 การส่งเสริมสุขภาพช่องปากและการป้องกันโรคในช่องปาก ในโรงเรียนประถมศึกษา/โรงเรียนอนุบาล			
กิจกรรมที่ 1 ให้บริการตรวจสุขภาพช่องปากนักเรียนและ จัดทำฐานข้อมูลสุขภาพช่องปากนักเรียนทุก คนปีละ 2 ครั้ง	3.44	0.75	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 2 ให้บริการเคลือบหลุมร่องฟันเด็ก ป.1 และ ป.6 หรือส่งต่อเด็ก ป.1 และ ป.6 ไปรับบริการ เคลือบหลุมร่องฟันที่โรงพยาบาลแม่ข่าย	3.59	0.56	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 3 รักษาเด็กประถมศึกษาที่มีปัญหาสุขภาพช่องปาก หรือการส่งต่อเด็กประถมศึกษาที่มีปัญหา สุขภาพช่องปากไปรับการรักษาที่รพ.แม่ข่าย	3.62	0.60	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 4 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหาร กลางวัน	3.82	0.39	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 5 ให้ทันตศึกษาแก่เด็กนักเรียนในโรงเรียน ประถมศึกษา	3.65	0.60	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 6 กระตุ้นให้โรงเรียนประถมศึกษา/อนุบาลจัด สิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการที่เด็กจะมีสุขภาพ ช่องปากที่ดี	3.62	0.66	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 7 ประสานกับ อปท. เพื่อให้มีการสนับสนุนการ ส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา	3.53	0.50	เห็นด้วยมาก
รวม	3.61	0.58	เห็นด้วยมาก
หมวดที่ 6 การสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพ ช่องปาก			
กิจกรรม 1 ดำเนินการขับเคลื่อนและสนับสนุนการส่งเสริม ทันตสุขภาพในชุมชน	3.56	0.49	เห็นด้วยมาก
รวม	3.56	0.49	เห็นด้วยมาก
หมวดที่ 7 การจัดบริการทันตกรรม			
7.1 การเตรียมความพร้อมในการให้บริการ			
กิจกรรมที่ 1 จัดให้มีทันตบุคลากรปฏิบัติงานในรพ.สต.	3.65	0.49	เห็นด้วยมาก

ตาราง 3 (ต่อ)

กรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขใน รพ.สต.	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
กิจกรรมที่ 2 มีการจัดสถานที่เป็นสัดส่วน สะอาด ปลอดภัยและมีพื้นที่บริการอย่างเพียงพอ เหมาะสม	3.74	0.45	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 3 มีอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ทันตกรรมและเครื่องมือ ตามรายการที่กำหนด	3.71	0.52	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 4 มีระบบการทำให้ปราศจากเชื้อและป้องกันการติดเชื้อ	3.62	0.55	เห็นด้วยมาก
7.2 การจัดการบริการทันตกรรม			
กิจกรรมที่ 1 มีการจัดบริการทันตกรรมด้านการรักษา ขึ้นพื้นฐานตามขอบเขตความสามารถที่กระทรวงกำหนด	3.71	0.46	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 2 สามารถจัดบริการทันตกรรมในกรณี อุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยฉุกเฉินได้หรือมีระบบเครือข่ายส่งต่อ เพื่อส่งต่อผู้มารับบริการ ไปรับบริการยังหน่วยบริการอื่น	3.68	0.48	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 3 มีการจัดบริการทันตกรรมด้านการส่งเสริม ป้องกันภายในหน่วยบริการและหรือในพื้นที่	3.68	0.48	เห็นด้วยมาก
รวม	3.68	0.49	เห็นด้วยมาก
รวมทุกหมวดกิจกรรม	3.65	0.53	เห็นด้วยมาก

จากตาราง 3 พบว่า ทันตแพทย์มีความคิดเห็นต่อกรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ จังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก ทุกหมวดกิจกรรม โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มากที่สุดในกิจกรรมที่ 3 ฝึกแปรงฟันให้แก่หญิงตั้งครรภ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.33 ยกเว้นกิจกรรมที่ 5 ติดตามเยี่ยมบ้านหลังคลอด อยู่ในระดับ เห็นด้วย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขต่อกรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดปัตตานี

กรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขใน รพ.สต.	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
หมวดที่ 1 ส่งเสริมสุขภาพช่องปากและการป้องกันโรค			
ในช่องปากในหญิงมีครรภ์			
กิจกรรมที่ 1 จัดทำฐานข้อมูลสุขภาพช่องปากหญิงตั้งครรภ์ให้ถูกต้อง ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน	3.60	0.77	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 2 ตรวจสอบสุขภาพช่องปากและให้ทันตสุขภาพศึกษาแก่หญิงตั้งครรภ์	3.79	0.42	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 3 ฝึกแปรงฟันให้แก่หญิงตั้งครรภ์	3.74	0.45	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 4 การบริการรักษาหญิงตั้งครรภ์ที่มีปัญหาสุขภาพช่องปากหรือการส่งต่อหญิงตั้งครรภ์ที่มีปัญหาสุขภาพช่องปากไปรับการรักษาที่ รพ.แม่ข่าย	3.69	0.47	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 5 การติดตามเยี่ยมบ้านหลังคลอด	3.12	0.77	เห็นด้วย
รวม	3.59	0.58	เห็นด้วยมาก
หมวดที่ 2 การส่งเสริมสุขภาพช่องปากและการป้องกันโรคในช่องปากในเด็กอายุ 0-2 ปี			
กิจกรรมที่ 1 จัดทำฐานข้อมูลสุขภาพช่องปากเด็กอายุ 0-2 ปีให้ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน	3.67	0.48	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 2 ตรวจสอบสุขภาพช่องปากและให้ทันตสุขภาพศึกษาในเด็กอายุ 0-2 ปี	3.57	0.77	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 3 ให้ทันตสุขภาพศึกษา และสอน / ฝึกวิธีการทำความสะอาดช่องปากเด็กแก่ผู้ปกครองของเด็กอายุ 9 เดือน	3.71	0.51	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 4 ให้ทันตสุขภาพศึกษา และสอน / ฝึกวิธีการทำความสะอาดช่องปากเด็กแก่ผู้ปกครองของเด็กอายุ 18 เดือน	3.79	0.42	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 5 ทาฟลูออไรด์วานิชในเด็กอายุ 0-2 ปี	3.79	0.42	เห็นด้วยมาก
รวม	3.71	0.53	เห็นด้วยมาก

ตาราง 4 (ต่อ)

กรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขใน รพ.สต.	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
หมวดที่ 3 การส่งเสริมสุขภาพช่องปากและการป้องกันโรคในช่องปากในกลุ่มผู้สูงอายุ			
กิจกรรมที่ 1 สำรวจและจัดทำฐานข้อมูลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	3.79	0.42	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 2 ให้บริการส่งเสริม ป้องกัน รักษาและฟื้นฟูสุขภาพช่องปากหรือส่งต่อผู้สูงอายุไปเพื่อส่งเสริม ป้องกัน รักษาและฟื้นฟูสุขภาพช่องปากที่โรงพยาบาลแม่ข่าย	.57	.50	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 3 ส่งเสริม สนับสนุนให้มีกิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพในชมรมผู้สูงอายุ	3.57	0.43	เห็นด้วยมาก
รวม	3.64	0.45	เห็นด้วยมาก
หมวดที่ 4 การส่งเสริมสุขภาพช่องปากและการป้องกันโรคในช่องปากในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก			
กิจกรรมที่ 1 จัดทำฐานข้อมูลสุขภาพช่องปากเด็กครบถ้วน ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน	3.76	0.45	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 2 ตรวจสอบสุขภาพช่องปากและการให้ทันตศึกษาในศพด.	3.74	0.42	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 3 บริการทันตฟลูออไรด์วานิชเด็กในศพด.ที่มีปัญหาสุขภาพช่องปาก ปีละ 2 ครั้ง หรือการส่งต่อเด็กในศพด./ที่มีปัญหาสุขภาพช่องปากไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลแม่ข่าย	3.79	0.42	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 4 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน	3.79	0.42	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 5 กระตุ้นให้ ศพด.จัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการที่เด็กจะมีสุขภาพช่องปากที่ดี	3.79	0.42	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 6 ประสานกับ อปท. เพื่อให้มีการสนับสนุนการส่งเสริมทันตสุขภาพในศพด.	3.57	0.55	เห็นด้วยมาก
รวม	3.74	0.45	เห็นด้วยมาก

ตาราง 4 (ต่อ)

กรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขใน รพ.สต.	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
หมวดที่ 5 การส่งเสริมสุขภาพช่องปากและการป้องกันโรคในช่องปากในโรงเรียนประถมศึกษา/โรงเรียนอนุบาล			
กิจกรรมที่ 1 ให้บริการตรวจสุขภาพช่องปากนักเรียนและจัดทำฐานข้อมูลสุขภาพช่องปากนักเรียนทุกคนปีละ 2 ครั้ง	3.79	0.42	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 2 ให้บริการเคลือบหลุมร่องฟันเด็ก ป.1 และ ป.6 หรือส่งต่อเด็ก ป.1 และ ป.6 ไปรับบริการเคลือบหลุมร่องฟันที่โรงพยาบาลแม่ข่าย	3.76	0.43	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 3 รักษาเด็กประถมศึกษาที่มีปัญหาสุขภาพช่องปากหรือการส่งต่อเด็กประถมศึกษาที่มีปัญหาสุขภาพช่องปากไปรับการรักษาที่รพ.แม่ข่าย	3.74	0.45	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 4 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน	3.79	0.42	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 5 ให้ทันตศึกษาแก่เด็กนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา	3.67	0.48	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 6 กระตุ้นให้โรงเรียนประถมศึกษา/อนุบาลจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการที่เด็กจะมีสุขภาพช่องปากที่ดี	3.69	0.47	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 7 ประสานกับ อปท. เพื่อให้มีการสนับสนุนการส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา	3.50	0.60	เห็นด้วยมาก
รวม	3.71	0.47	เห็นด้วยมาก
หมวดที่ 6 การสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพช่องปาก			
กิจกรรม ดำเนินการขับเคลื่อนและสนับสนุนการส่งเสริมทันตสุขภาพในชุมชน	3.67	0.48	เห็นด้วยมาก
รวม	3.67	0.48	เห็นด้วยมาก

ตาราง 4 (ต่อ)

กรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขใน รพ.สต.		\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
หมวดที่ 7	การจัดบริการทันตกรรม			
	7.1 การเตรียมความพร้อมในการให้บริการ			
กิจกรรมที่ 1	จัดให้มีทันตบุคลากรปฏิบัติงานใน รพ.สต.	3.50	0.60	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 2	มีการจัดสถานที่เป็นสัดส่วน สะอาด ปลอดภัยและมีพื้นที่บริการอย่าง เพียงพอเหมาะสม	3.71	0.46	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 3	มีอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ทันตกรรมและ เครื่องมือ ตามรายการที่กำหนด	3.74	0.45	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 4	มีระบบการทำให้ปราศจากเชื้อและ ป้องกันการติดเชื้อ	3.76	0.43	เห็นด้วยมาก
	7.2 การจัดบริการทันตกรรม			
กิจกรรมที่ 1	มีการจัดบริการทันตกรรมด้านการ รักษาขั้นพื้นฐานตามขอบเขต ความสามารถที่กระทรวงกำหนด	3.60	0.63	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 2	สามารถจัดบริการทันตกรรมใน กรณีอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยฉุกเฉิน ได้หรือมีระบบเครือข่ายส่งต่อ เพื่อ ส่งต่อผู้มารับบริการไปรับบริการยัง หน่วยงานบริการอื่น	3.57	0.55	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมที่ 3	มีการจัดบริการทันตกรรมด้านการ ส่งเสริมป้องกันภายในหน่วยบริการ และหรือในพื้นที่	3.64	0.49	เห็นด้วยมาก
	รวม	3.64	0.49	เห็นด้วยมาก
	รวมทุกหมวดกิจกรรม	3.67	0.48	เห็นด้วยมาก

จากตาราง 4 พบว่า เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขมีความคิดเห็นต่อกรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ จังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก เกือบทุกหมวดกิจกรรม โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.42 ยกเว้น กิจกรรมที่ 5 ติดตามเยี่ยมบ้านหลังคลอด อยู่ในระดับ เห็นด้วย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.77

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับการรับรู้บทบาทและหน้าที่การปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลของทันตแพทย์และเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละการรับรู้บทบาทและหน้าที่การปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลของทันตแพทย์เป็นรายคำถาม

คำถาม	ตอบทราบ		ตอบไม่ทราบ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การประเมินผลงานทันตสาธารณสุขระดับอำเภอและตำบล	34	100.00	0	0.00
2. การจัดทำแผนปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขระดับอำเภอและตำบล	33	97.05	1	2.95
3. การจัดคลินิกบริการทันตกรรมบำบัดเพื่อให้บริการแก่ประชาชน	33	97.05	1	2.95
4. การนิเทศเฉพาะกิจด้านเทคนิคบริการแก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล	32	94.10	2	5.90
5. การจัดหน่วยทันตสาธารณสุขเคลื่อนที่เพื่อรองรับระบบเฝ้าระวังทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมฯและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	32	94.10	2	5.90
6. การดำเนินการส่งเสริมป้องกันทันตสุขภาพแก่หญิงมีครรภ์ในคลินิกฝากครรภ์และเด็ก 0 – 5 ปี ในคลินิกเด็กดี	32	94.10	2	5.90
7. การดำเนินการส่งเสริมป้องกันทันตสุขภาพในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	32	94.10	2	5.90
8. การให้ทันตสุขภาพ ประชาสัมพันธ์งานทันตสาธารณสุข	31	91.20	3	8.80
9. การเป็นที่เลี้ยงให้แก่พ.ทันตสาธารณสุขในการดำเนินงานทันตสาธารณสุขใน รพ.สต.	31	91.20	3	8.80
10. การดำเนินการส่งเสริมป้องกันทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมฯ	30	88.20	4	11.80
11. การจัดระบบข้อมูลข่าวสารทันตสาธารณสุข	28	82.40	6	17.60
12. การจัดหน่วยทันตสาธารณสุขเคลื่อนที่เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในชุมชน	28	82.40	6	17.60
13. การจัดระบบบริหารพัสดุทันตกรรม	28	82.40	6	17.60
15. การศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนางานทันตสาธารณสุข	27	79.40	7	20.60
16. การดำเนินการส่งเสริมป้องกันทันตสุขภาพในโรงเรียนมัธยมฯ	27	79.40	7	20.60

จากตาราง 5 พบว่า ทันตแพทย์มีการรับรู้บทบาทและหน้าที่การปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมากที่สุดคือ การประเมินผลงานทันตสาธารณสุขระดับอำเภอ และตำบลคิดเป็นร้อยละ 100 และมีการรับรู้บทบาทและหน้าที่การปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้อยที่สุดคือ การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนางานทันตสาธารณสุขและการดำเนินการส่งเสริมป้องกันทันตสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นร้อยละ 79.40

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้บทบาทและหน้าที่การปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลของทันตแพทย์

ระดับการรับรู้บทบาทและหน้าที่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ระดับสูง (> ร้อยละ 75)	28	82.40
2. ระดับปานกลาง (ร้อยละ 60 - 75)	5	14.70
3. ระดับต่ำ (< ร้อยละ 60)	1	2.90

จากตาราง 6 พบว่า ทันตแพทย์ส่วนใหญ่มีการรับรู้บทบาทและหน้าที่การปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 82.40 ระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 14.70 และระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ 2.90

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละการรับรู้บทบาทและหน้าที่การปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขเป็นรายคำถาม

คำถาม	ตอบทราบ		ตอบไม่ทราบ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การให้บริการป้องกันและส่งเสริมทันตสุขภาพในหญิงตั้งครรภ์ในคลินิกฝากครรภ์	42	100.00	0	0.00
2. การให้บริการส่งเสริมทันตสุขภาพเด็กวัยก่อนเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล	41	97.60	1	2.40
3. ร่วมกับครูผู้ดูแลเด็กจัดกิจกรรมทางทันตสุขภาพอย่างต่อเนื่อง	40	95.20	2	4.80
4. การร่วมวางแผนปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ	40	95.20	2	4.80

ตาราง 7 (ต่อ)

คำถาม	ตอบทราบ		ตอบไม่ทราบ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5. การให้บริการส่งเสริมทันตสุขภาพแก่ประชาชนวัยทำงานและกลุ่มผู้สูงอายุ	39	92.90	3	7.10
6. การดำเนินงานส่งเสริมทันตสุขภาพผ่านชมรมหรือเครือข่ายสุขภาพต่างๆในชุมชน	38	90.50	4	9.50
7. การสนับสนุนให้ชุมชนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพ โดยมี อสม.และผู้นำชุมชนเป็นผู้ดำเนินการหลัก	38	90.50	4	9.50
8. การรายงานหรือเผยแพร่ข้อมูลทางทันตสาธารณสุขแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	38	90.50	4	9.50
9. การจัดทำแผนปฏิบัติงานด้านทันตสาธารณสุขประจำปี	37	88.10	5	11.90
10. การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ ได้แก่ การรวบรวม วิเคราะห์ผล สรุปข้อมูล	37	88.10	5	11.90
11. การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำข้อมูลข่าวสารการประเมินผลงานทันตสาธารณสุขในระดับตำบล	36	85.70	6	14.30
12. การให้บริการป้องกันและส่งเสริมทันตสุขภาพในกลุ่มเด็ก ประถมศึกษาและเด็กมัธยมศึกษา	35	83.30	7	16.70
13. วางแผน/จัดทำโครงการพิเศษต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาทันตสุขภาพในพื้นที่	35	83.30	7	16.70
14. การออกเยี่ยมบ้านเพื่อให้การป้องกันและส่งเสริมทันตสุขภาพในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์และมารดาหลังคลอด	32	76.20	10	23.80
15. การออกเยี่ยมบ้านเพื่อป้องกันและส่งเสริมทันตสุขภาพเด็กปฐมวัย	30	71.40	12	28.60
16. การศึกษาค้นคว้าและร่วมวิจัยเพื่อพัฒนางานด้านทันตสาธารณสุข	28	66.70	14	33.30

จากตาราง 7 พบว่าเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขมีการรับรู้บทบาทและหน้าที่การปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมากที่สุดคือ ให้บริการป้องกันและส่งเสริมทันตสุขภาพในหญิงตั้งครรภ์ในคลินิกฝากครรภ์คิดเป็นร้อยละ 100 และน้อยที่สุดคือ การศึกษาค้นคว้าและร่วมวิจัยเพื่อพัฒนางานด้านทันตสาธารณสุขคิดเป็นร้อยละ 66.70

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้บทบาทและหน้าที่การปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข

ระดับการรับรู้บทบาทและหน้าที่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ระดับสูง (> ร้อยละ 75)	37	88.10
2. ระดับปานกลาง (ร้อยละ 60 - 75)	4	9.50
3. ระดับต่ำ (< ร้อยละ 60)	1	2.40

จากตาราง 8 พบว่า เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขส่วนใหญ่มีการรับรู้บทบาทและหน้าที่การปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 88.10 ระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 9.50 และระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ 2.40

ตาราง 9 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลของทันตแพทย์กับการรับรู้บทบาทและหน้าที่การปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ข้อมูลส่วนบุคคล	ระดับการรับรู้บทบาทและหน้าที่			รวม	χ^2	df	Sig.
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง				
เพศ					2.69	2	0.26
ชาย	0	4	14	18			
หญิง	1	1	14	16			
สถานที่ปฏิบัติงานประจำ					3.73	4	0.44
สตจ.	0	0	1	1			
รพท.	1	2	6	9			
รพช.	0	3	21	24			
อายุราชการ					11.41	8	0.18
1-5 ปี	0	3	8	11			
6-10 ปี	0	1	10	11			
11-15 ปี	1	1	2	4			
16-20 ปี	0	0	5	5			
21 ปีขึ้นไป	0	0	3	3			

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	ระดับการรับรู้บทบาทและหน้าที่			รวม	χ^2	df	Sig.
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง				
การศึกษาสูงสุด					6.93	4	0.14
ปริญญาตรี	0	5	19	24			
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0	5	6			
- สาขาทันตแพทยศาสตร์							
ตั้งแต่ปริญญาโท	0	0	4	4			
- สาขาทางทันตแพทยศาสตร์							
ภูมิลำเนา					1.26	4	0.37
สามจังหวัดชายแดนใต้	1	4	11	16			
จังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้	0	1	10	11			
จังหวัดอื่น ๆ นอกเหนือจากภาคใต้	-	-	7	7			

$\alpha=0.05$

จากตาราง 9 พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล เพศ สถานที่ปฏิบัติงานประจำ อายุราชการ การศึกษาสูงสุด ภูมิลำเนาของทันตแพทย์ไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้บทบาทและหน้าที่การปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ตาราง 10 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขกับการรับรู้
บทบาทและหน้าที่การปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ข้อมูลส่วนบุคคล	ระดับการรับรู้บทบาทและหน้าที่			รวม	χ^2	df	Sig.
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง				
เพศ					0.28	2	0.87
ชาย	2	0	0	2			
หญิง	35	4	1	40			
สถานที่ปฏิบัติงานประจำ					1.55	4	0.82
สสจ.	0	0	3	3			
รพท.	0	0	6	6			
รพช.	1	4	28	33			
อายุราชการ					5.59	8	0.70
1-5 ปี	1	0	8	9			
6-10 ปี	0	0	2	2			
11-15 ปี	0	3	18	21			
16-20 ปี	0	0	2	2			
21 ปีขึ้นไป	0	1	7	8			
การศึกษาสูงสุด					7.83	8	0.45
ประกาศนียบัตรทันตภิบาล	0	0	9	9			
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ทันตสาธารณสุข)	1	3	8	12			
ปริญญาตรี	0	1	18	19			
ปริญญาโท	0	0	2	2			
ภูมิลำเนา					0.14	2	0.93
สามจังหวัดชายแดนใต้	1	4	36	41			
จังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้	0	0	1	1			

$\alpha = 0.05$

จากตาราง 10 พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สถานที่ปฏิบัติงานประจำ อายุราชการ การศึกษาสูงสุด ภูมิลำเนาของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้บทบาทและหน้าที่การปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของทันตแพทย์ และเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขต่อรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดปัตตานี

ตาราง 11 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลของทันตแพทย์กับความคิดเห็นต่อรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดปัตตานี

ข้อมูลส่วนบุคคล	ระดับความคิดเห็น		รวม	χ^2	df	Sig.
	เห็นด้วย	เห็นด้วยมาก				
เพศ				0.12	1	0.73
ชาย	3	15	18			
หญิง	2	14	16			
สถานที่ปฏิบัติงานประจำ				2.44	2	0.30
สสจ.	0	1	1			
รพท.	0	9	9			
รพช.	5	19	24			
อายุราชการ				4.14	4	0.39
1-5 ปี	1	10	11			
6-10 ปี	2	9	11			
11-15 ปี	0	4	4			
16-20 ปี	2	3	5			
21 ปีขึ้นไป	0	3	3			
การศึกษาระดับสูงสุด				0.78	2	0.68
ปริญญาตรี	4	20	24			
สูงกว่าปริญญาตรี	1	5	6			
- สาขาทันตแพทยศาสตร์						
ตั้งแต่ปริญญาโท สาขาทางทันตแพทยศาสตร์	0	4	4			
ภูมิภาค				0.49	2	0.78
สามจังหวัดชายแดนใต้	3	13	16			
จังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้	1	10	11			
จังหวัดอื่น ๆ นอกภาคใต้	1	6	7			

$\alpha = 0.05$

จากตาราง 11 พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลได้แก่ เพศ สถานที่ปฏิบัติงานประจำ อายุราชการ การศึกษาสูงสุด ภูมิลำเนาของทันตแพทย์ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อกรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดปัตตานี

ตาราง 12 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขกับความ คิดเห็นต่อกรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดปัตตานี

ข้อมูลส่วนบุคคล	ระดับความคิดเห็น		รวม	χ^2	df	Sig.
	เห็นด้วย	เห็นด้วยมาก				
เพศ				12.60*	1	0.00
ชาย	2	0				
หญิง	4	36				
สถานที่ปฏิบัติงานประจำ				1.91	2	0.39
สสจ.	1	2				
รพท.	0	6				
รพช.	5	28				
อายุราชการ				6.80	4	0.15
1-5 ปี	0	9	9			
6-10 ปี	1	1	2			
11-15 ปี	5	16	21			
16-20 ปี	0	2	2			
21 ปีขึ้นไป	0	8	8			
การศึกษาสูงสุด				1.47	4	0.83
ประกาศนียบัตรทันตภิบาล	1	8				
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ทันตสาธารณสุข)	1	11				
ปริญญาตรี	4	15				
ปริญญาโท	0	2				
ภูมิลำเนา				0.17	1	0.68
สามจังหวัดชายแดนใต้	6	35				
จังหวัดอื่น ๆ นอกเหนือจากภาคใต้	0	1				

$$\alpha = 0.05$$

$$\chi^2 = 12.60$$

จากตาราง 12 พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล สถานที่ปฏิบัติงานประจำ อายุราชการ การศึกษาสูงสุด ภูมิฐานะของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดปัตตานี แต่เพศ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้บทบาทและหน้าที่การปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกับความคิดเห็นต่อรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดปัตตานี

ตาราง 13 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้บทบาทและหน้าที่การปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขกับความคิดเห็นของทันตแพทย์ต่อรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดปัตตานี

ระดับการรับรู้บทบาทและหน้าที่	ระดับความคิดเห็น		รวม	χ^2	df	Sig.
	เห็นด้วย	เห็นด้วยมาก				
ต่ำ	0	1	1	1.44	2	0.49
ปานกลาง	0	5	5			
สูง	6	24	30			

$\alpha = 0.05$

จากตาราง 13 พบว่า ทันตแพทย์ที่มีการรับรู้บทบาทและหน้าที่ ระดับต่ำมีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมาก (1) ทันตแพทย์ที่มีการรับรู้บทบาทและหน้าที่ระดับปานกลางมีความคิดเห็นระดับเห็นด้วยมาก (5) ทันตแพทย์ที่มีการรับรู้บทบาทและหน้าที่ระดับสูงมีความคิดเห็นระดับเห็นด้วยมาก (24) และระดับการรับรู้บทบาทและหน้าที่การปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นต่อรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดปัตตานี

ตาราง 14 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้บทบาทและหน้าที่การปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขกับความ
ความคิดเห็นของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขต่อกรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุข
ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดปัตตานี

ระดับการรับรู้บทบาทและหน้าที่	ระดับความคิดเห็น		รวม	χ^2	df	Sig.
	เห็นด้วย	เห็นด้วยมาก				
ต่ำ	0	1		0.56	2	0.76
ปานกลาง	1	3				
สูง	5	32				

$\alpha = 0.05$

จากตาราง 14 พบว่า เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขที่มีการรับรู้บทบาทและหน้าที่ ระดับต่ำ มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมาก (1) เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขที่มีการรับรู้บทบาทและหน้าที่ ระดับปานกลางมีความคิดเห็นระดับเห็นด้วยมาก (3) เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขที่มีการรับรู้บทบาทและหน้าที่ระดับสูงมีความคิดเห็นระดับเห็นด้วยมาก (32) และระดับการรับรู้บทบาทและหน้าที่การปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นต่อกรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดปัตตานี

ตอนที่ 6 เปรียบเทียบความคิดเห็นของทันตแพทย์และเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข
ต่อกรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ตาราง 15 เปรียบเทียบความคิดเห็นของทันตแพทย์และเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขต่อกรอบ
กิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดปัตตานี

กรอบกิจกรรมงานทันตฯ	กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{x}	S.D.	t	Sig.
หมวดที่ 1 ส่งเสริมสุขภาพช่องปากและการป้องกันโรคในช่องปากในหญิงมีครรภ์						
กิจกรรมที่ 1 จัดทำฐานข้อมูลสุขภาพช่องปากหญิงตั้งครรภ์ให้ถูกต้อง ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน	ทันตแพทย์	34	3.71	0.52	0.56	0.57
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.60	0.77		
กิจกรรมที่ 2 ตรวจสอบสุขภาพช่องปากและให้ทันตศึกษาแก่หญิงตั้งครรภ์	ทันตแพทย์	34	3.82	0.39	0.41	0.69
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.79	0.42		
กิจกรรมที่ 3 สึกแปรงฟันให้แก่หญิงตั้งครรภ์	ทันตแพทย์	34	3.88	0.33	1.58	0.12
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.74	0.45		
กิจกรรมที่ 4 การบริการรักษาหญิงตั้งครรภ์ที่มีปัญหาสุขภาพช่องปากไปรับการรักษาที่ รพ.แม่ข่าย	ทันตแพทย์	34	3.65	0.54	-0.37	0.71
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.69	0.47		
กิจกรรมที่ 5 การติดตามเยี่ยมบ้านหลังคลอด	ทันตแพทย์	34	3.09	0.75	-0.18	0.86
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.12	0.77		
หมวดที่ 2 การส่งเสริมสุขภาพช่องปากและการป้องกันโรคในช่องปากในเด็กอายุ 0-2 ปี						
กิจกรรมที่ 1 จัดทำฐานข้อมูลสุขภาพช่องปากเด็กอายุ 0-2 ปีให้ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน	ทันตแพทย์	34	3.65	0.65	-0.15	0.88
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.67	0.48		

ตาราง 15 (ต่อ)

กรอบกิจกรรมงานทันตฯ	กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
กิจกรรมที่ 2 ตรวจสอบสุขภาพช่องปาก และให้ทันตสุขศึกษาใน เด็กอายุ 0-2 ปี	ทันตแพทย์	34	3.82	0.39	1.74	0.89
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.57	0.77		
กิจกรรมที่ 3 ให้ทันตสุขศึกษาและ สอน / ฝึกวิธีการทำความสะอาด สะอาดช่องปากเด็กแก่ ผู้ปกครองของเด็กอายุ 9 เดือน	ทันตแพทย์	34	3.56	0.82	-1.01	0.32
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.71	0.50		
กิจกรรมที่ 4 ให้ทันตสุขศึกษาและสอน/ ฝึกวิธีการทำความสะอาด ช่องปากเด็กแก่ผู้ปกครอง ของเด็กอายุ 18 เดือน	ทันตแพทย์	34	3.79	0.41	0.09	0.93
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.79	0.42		
กิจกรรมที่ 5 ทาฟลูออไรด์วานิชในเด็ก อายุ 0-2 ปี	ทันตแพทย์	34	3.71	0.46	-0.74	0.46
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.79	0.47		
หมวดที่ 3 การส่งเสริมสุขภาพช่องปาก และการป้องกันโรคในช่อง ปากในกลุ่มผู้สูงอายุ						
กิจกรรมที่ 1 สำรวจและจัดทำฐานข้อมูล สุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	ทันตแพทย์	34	3.47	0.66	-	0.01 2.53*
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.79	0.42		
กิจกรรมที่ 2 ให้บริการส่งเสริมป้องกัน รักษาและฟื้นฟูสุขภาพ ช่องปากหรือส่งต่อผู้สูงอายุ ไปเพื่อส่งเสริมป้องกัน รักษาและฟื้นฟูสุขภาพ ช่องปากที่โรงพยาบาลแม่ ข่าย	ทันตแพทย์	34	3.50	0.66	-0.54	0.60
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.57	0.50		
กิจกรรมที่ 3 ส่งเสริม สนับสนุนให้มี กิจกรรมส่งเสริมทันต สุขภาพในชมรมผู้สูงอายุ	ทันตแพทย์	34	3.62	0.49	0.40	0.69
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.57	0.50		

ตาราง 15 (ต่อ)

กรอบกิจกรรมงานทันตฯ	กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
หมวดที่ 4 การส่งเสริมสุขภาพช่องปากและการป้องกันโรคในช่องปากในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						
กิจกรรมที่ 1 จัดทำฐานข้อมูลสุขภาพช่องปากเด็กครบถ้วนถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน	ทันตแพทย์	34	3.62	0.55	-1.28	0.20
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.76	0.43		
กิจกรรมที่ 2 ตรวจสอบสุขภาพช่องปากและการให้ทันตสุขศึกษาในศพด.	ทันตแพทย์	34	3.65	0.60	-0.76	0.45
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.74	0.45		
กิจกรรมที่ 3 บริการทาฟลูออไรด์วานิชเด็กในศพด.ที่มีปัญหาสุขภาพช่องปาก ปีละ 2 ครั้ง หรือการส่งต่อเด็กในศพด./ที่มีปัญหาสุขภาพช่องปากไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลแม่ข่าย	ทันตแพทย์	34	3.68	0.48	-1.07	0.29
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.79	0.42		
กิจกรรมที่ 4 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน	ทันตแพทย์	34	3.79	0.41	0.09	0.93
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.79	0.41		
กิจกรรมที่ 5 กระตุ้นให้ ศพด.จัดสิ่งแวดล้อมให้อี้อต่อการที่เด็กจะมีสุขภาพช่องปากที่ดี	ทันตแพทย์	34	3.79	0.41	0.09	0.93
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.79	0.42		
กิจกรรมที่ 6 ประสานกับอปท. เพื่อให้มีการสนับสนุนการส่งเสริมทันตสุขภาพในศพด.	ทันตแพทย์	34	3.62	0.55	0.37	0.72
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.57	0.55		

ตาราง 15 (ต่อ)

กรอบกิจกรรมงานทันตฯ	กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
หมวดที่ 5 การส่งเสริมสุขภาพช่องปากและการป้องกันโรคในช่องปากในโรงเรียนประถมศึกษา/โรงเรียนอนุบาล						
กิจกรรมที่ 1 ให้บริการตรวจสุขภาพช่องปากนักเรียนและจัดทำฐานข้อมูลสุขภาพช่องปากนักเรียนทุกคนปีละ 2 ครั้ง	ทันตแพทย์	34	3.44	0.75	-2.55*	0.01
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.79	0.42		
กิจกรรมที่ 2 ให้บริการเคลือบหลุมร่องฟันเด็ก ป.1และป.6 หรือส่งต่อเด็ก ป.1 และ ป.6 ไปรับบริการเคลือบหลุมร่องฟันที่โรงพยาบาลแม่ข่าย	ทันตแพทย์	34	3.59	0.55	-1.53	0.13
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.76	0.43		
กิจกรรมที่ 3 รักษาเด็กประถมศึกษาที่มีปัญหาสุขภาพช่องปากหรือการส่งต่อเด็กประถมศึกษาที่มีปัญหาสุขภาพช่องปากไปรับการรักษาที่รพ.แม่ข่าย	ทันตแพทย์	34	3.62	0.60	-1.00	0.32
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.74	0.45		
กิจกรรมที่ 4 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน	ทันตแพทย์	34	3.82	0.39	0.41	0.69
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.79	0.42		
กิจกรรมที่ 5 ให้ทันตสุขศึกษาแก่เด็กนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา	ทันตแพทย์	34	3.65	0.60	-0.16	0.87
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.67	0.48		
กิจกรรมที่ 6 กระตุ้นให้โรงเรียนประถมศึกษาอนุบาลจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการที่เด็กจะมีสุขภาพช่องปากที่ดี	ทันตแพทย์	34	3.62	0.55	0.62	0.54
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.69	0.47		

ตาราง 15 (ต่อ)

กรอบกิจกรรมงานทันตฯ	กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
กิจกรรมที่ 7 ประสานกับ อปท. เพื่อให้ มีการสนับสนุนการส่งเสริม ทันตสุขภาพในโรงเรียน ประถมศึกษา	ทันตแพทย์	34	3.53	0.66	0.20	0.84
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.50	0.60		
หมวดที่ 6 การสนับสนุนให้ชุมชนเข้า มามีส่วนร่วมในการดูแล สุขภาพช่องปาก						
กิจกรรม ดำเนินการขับเคลื่อนและ สนับสนุนการส่งเสริม ทันตสุขภาพในชุมชน	ทันตแพทย์	34	3.56	0.50	-0.96	0.34
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.67	0.48		
หมวดที่ 7 การจัดการบริการทันตกรรม						
7.1 เตรียมความพร้อมในกา ให้บริการ						
กิจกรรมที่ 1 จัดให้มีทันตบุคลากรปฏิบัติ งานในรพ.สต.	ทันตแพทย์	34	3.65	0.49	1.16	0.25
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.50	0.60		
กิจกรรมที่ 2 มีการจัดสถานที่เป็นสัดส่วน สะอาดปลอดภัยและมีพื้นที่ บริการอย่างเพียงพอ เหมาะสม	ทันตแพทย์	34	3.74	0.49	0.20	0.84
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.71	0.46		
กิจกรรมที่ 3 มีอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ทันต กรรมและเครื่องมือ ตาม รายการที่กำหนด	ทันตแพทย์	34	3.71	0.52	-0.29	0.77
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.74	0.45		
กิจกรรมที่ 4 มีระบบการทำให้ปราศจาก เชื้อและป้องกันการติดเชื้อ	ทันตแพทย์	34	3.62	0.55	-1.28	0.20
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.76	0.43		
7.2 การจัดการบริการทันตกรรม						
กิจกรรมที่ 1 มีการจัดการบริการทันตกรรม ด้านการรักษาขั้นพื้นฐาน ตามขอบเขตความสามารถ ที่กระทรวงกำหนด	ทันตแพทย์	34	3.71	0.46	0.86	0.39
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.60	0.63		

ตาราง 15 (ต่อ)

กรอบกิจกรรมงานทันตฯ	กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
กิจกรรมที่ 2 สามารถจัดบริการทันตกรรมในกรณีอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยฉุกเฉินได้หรือมีระบบเครือข่ายส่งต่อเพื่อส่งต่อผู้มารับบริการไปรับบริการยังหน่วยบริการอื่น	ทันตแพทย์	34	3.68	0.48	0.88	0.38
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.57	0.55		
กิจกรรมที่ 3 มีการจัดบริการทันตกรรมด้านการส่งเสริมป้องกันภายในหน่วยบริการและหรือในพื้นที่	ทันตแพทย์	34	3.68	0.48	0.30	0.76
	จพ.ทันตสาธารณสุข	42	3.64	0.49		

$\alpha = 0.05$

$t = -2.53^*, -2.55^*$

จากตาราง 15 พบว่า ทันตแพทย์และเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในกิจกรรมที่ 1 สํารวจและจัดทำฐานข้อมูลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (หมวดที่ 3) และกิจกรรมที่ 1 ให้บริการตรวจสุขภาพช่องปากนักเรียนและจัดทำฐานข้อมูลสุขภาพช่องปากนักเรียนทุกคนปีละ 2 ครั้ง (หมวดที่ 5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 7 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการประยุกต์กรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่เหมาะสม

ตาราง 16 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของทันตแพทย์เกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรค (ที่คาดว่าจะเกิด) ในการดำเนินงานตามกรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดปัตตานี

ปัญหา/อุปสรรค	ทันตแพทย์ (n = 34)	
	จำนวน	
1. เจ้าหน้าที่ รพ.สต.ไม่เข้าใจกรอบกิจกรรม	1	
2. เจ้าหน้าที่ รพ.สต.ต้องการให้ทันตบุคลากรทำงานรักษามากกว่างานส่งเสริมป้องกัน	2	
3. ประชาชนต้องการรักษามากกว่าคำแนะนำ	2	
4. ทันตบุคลากรไม่เพียงพอ	2	
5. ขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน	1	
6. ขาดผู้รับผิดชอบในการประเมินผลการดำเนินงาน	1	

ตาราง 17 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขเกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรค (ที่คาดว่าจะเกิด) ในการดำเนินงานตามกรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดปัตตานี

ปัญหา/อุปสรรค	จพ.ทันตสาธารณสุข (n = 42)	
	จำนวน	
1. เจ้าหน้าที่ รพ.สต.ต้องการให้ทันตบุคลากรทำงานรักษามากกว่างานส่งเสริมป้องกัน	2	
2. ประชาชนต้องการรักษามากกว่าคำแนะนำ	2	
3. กิจกรรมบางอย่างไม่สามารถปฏิบัติได้	2	
4. ความเสี่ยงจากสถานการณ์	1	
5. ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์	1	

ตาราง 18 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของทันตแพทย์เกี่ยวกับการประยุกต์กรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุข
ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดปัตตานีที่เหมาะสม

ปัญหา/อุปสรรค	ทันตแพทย์
	(n = 34) จำนวน
1. การดำเนินงานควรบูรณาการร่วมกับงานอื่นๆใน รพ.สต.	2
2. มีตัวแทนจาก รพ.สต. และทันตบุคลากรแต่ละอำเภอร่วมคิดกรอบกิจกรรมและการประเมิน	1
3. ทำงานรักษาร่วมกับงานส่งเสริมป้องกัน	2
4. เน้นทำงานรักษาแล้วค่อยสอดแทรกงานส่งเสริมป้องกัน	1
5. ให้เจ้าหน้าที่ รพ.สต.บูรณาการงานทันตสาธารณสุขกับงานปกติที่ดำเนินงานอยู่แล้ว	1
6. ปรับกรอบกิจกรรมตามขนาดของสถานที่ปฏิบัติงาน	1
7. แต่ละรพ.สต.ประเมินศักยภาพของตนเองก่อนแล้วปรับกรอบกิจกรรม	1

ตาราง 19 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของเจ้าหน้าที่งานทันตสาธารณสุขเกี่ยวกับการประยุกต์กรอบกิจกรรม
งานทันตสาธารณสุขใน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดปัตตานีที่เหมาะสม

ปัญหา/อุปสรรค	จพ.ทันตสาธารณสุข
	(n = 42) จำนวน
1. กิจกรรมตามกรอบฯควรมีความยืดหยุ่นตามบริบทของพื้นที่	1
2. ทำงานรักษาร่วมกับงานส่งเสริมป้องกัน	2
3. กรอบกิจกรรมควรแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ที่มีจพ.ทันตสาธารณสุขอยู่ประจำและไม่ประจำ	1

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

แนวทางการประยุกต์การปฏิบัติตามกรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

การนำเสนอในส่วนนี้เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการจัดสนทนากลุ่มจำนวน 2 กลุ่มคือ กลุ่มทันตแพทย์และกลุ่มเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขด้วยประเด็นคำถาม 4 ประการ คือ คุณลักษณะเฉพาะบ่งบอกความเป็นปัตตานี ความครอบคลุมของการกำหนดกิจกรรมในกรอบกิจกรรม และปัจจัยหรือสนับสนุนที่ต้องการ การประยุกต์กรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไปใช้ดำเนินการ โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 คุณลักษณะเด่นที่บ่งบอกความเป็นปัตตานี

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับคุณลักษณะเด่นบ่งบอกความเป็นปัตตานี ผู้วิจัยนำเสนอใน 4 ประเด็นดังนี้

2.1.1 มีสถานการณ์ความไม่สงบ

จากการสนทนากลุ่มทันตแพทย์ พบว่า ชาวปัตตานีต้องเผชิญกับสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนใต้ทำให้การดำรงชีวิตแตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ เพราะต้องอยู่อย่างเสี่ยงภัยจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่กล้าที่จะออกไปไหน การเข้าถึงบริการทางการแพทย์มีความลำบากทั้งผู้ให้และผู้รับบริการ เช่นคำกล่าวที่ว่า

“มีผลกระทบจากสถานการณ์ การมีสถานการณ์ทำให้เจ้าหน้าที่กับคนไข้ไม่มั่นใจที่มารักษา บางทีทางเข้าบ้านเสี่ยง วันก่อนไปทำที่.....มีเหตุการณ์ยิงครุ พอมีเหตุการณ์คนกลัวไม่กล้าออกมาทำฟัน (ท.ก)”

“มีสถานการณ์เป็นตัวบังคับเรามาถึงขวาง ทำให้เขาไม่ได้รับความรู้หลาย ๆ ปัจจัยรวมกัน หลายตัวบทบาทที่เขาต้องทำ เขายังไม่มีความรู้เพียงพอแบบไหนที่มันถูกต้องที่ต้องดูแล (ท.ผ)”

2.1.2 ดำเนินชีวิตตามวิถีของชาวมุสลิม

จากการสนทนากลุ่มทันตแพทย์และเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขมีความคิดเห็นตรงกันซึ่ง พบว่า ชาวปัตตานีส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามและเคร่งครัดในการปฏิบัติตนตามหลักศาสนา ศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เป็นส่วนนำของวัฒนธรรม ประเพณีและพฤติกรรมที่ถือปฏิบัติ การกระทำใด ๆ ที่ขัดต่อหลักของศาสนาอิสลามถือเป็นการกระทำที่ผิด เช่น การห้ามไม่ให้หญิง -ชาย

ไปไหนมาไหนสองต่อสอง ถ้ามีเหตุการณ์ลักษณะเช่นนี้เกิดขึ้น ชาย-หญิงคู่นั้นจะต้องเข้าพิธีแต่งงานโดยเร็ว ทำให้ชาย-หญิงแต่งงานกันตั้งแต่อายุยังน้อย เช่น คำกล่าวที่ว่า

“ในแง่ทั่วไปการศึกษา สุขภาพไม่แตกต่างกัน แต่การทำกิจกรรมบางอย่างเช่นเรื่องการออกกำลังกาย ถ้าเป็นสงขลาหกโมงเย็นเขาจะออกไปเลย แต่ถ้าให้คนบ้านเราไปออกเขาไม่ทำ (น.ย)”

“คนที่นี่แต่งงานเร็ว จบมัธยมมีลูกกันเลย วุฒิภาวะยังเล็ก ยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ความเป็นแม่ (ท.น)”

2.1.3 ให้ความสำคัญกับรายได้

จากการสนทนากลุ่มทันตแพทย์ พบว่า ชาวปัตตานีส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดระดับชั้นมัธยมและประกอบอาชีพกรีดยางเป็นหลัก ต้นยางเป็นพืชเศรษฐกิจทำให้ชาวปัตตานีสนใจกับรายได้ที่จะนำมาเลี้ยงตนเองและครอบครัวมากกว่าเรื่องการศึกษาหรือสุขภาพ เช่นคำกล่าวที่ว่า

“เรื่องการศึกษาไม่สูงมาก พอไม่สูงเขาไม่รู้ว่าจะทำอะไร อย่างไร จบมัธยมกรีดยาง บางครอบครัวเยอะ บางครอบครัวน้อย พอมีลูกเยอะเขามุ่งไปที่รายได้มากกว่าสนใจเรื่องสุขภาพ (ท.จ)”

2.1.4 ชอบรับประทานอาหารที่มีรสชาติหวาน

จากการสนทนากลุ่มทันตแพทย์และเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข มีความคิดเห็นที่ตรงกันซึ่ง พบว่า ชาวปัตตานีส่วนใหญ่จะประกอบและรับประทานอาหารที่มีรสชาติหวานนำ ไม่ว่าจะเป็นอาหารคาวหรืออาหารหวาน เช่นคำกล่าวที่ว่า

“บ้านเดิมของน้องอยู่สงขลาเห็นชัดคือเรื่องอาหารการกิน รสชาติ ที่บ้านจะไม่กินหวานแต่ที่นี่จะกินหวาน (น.ชม)”

“วิถีของเขา เรื่องอาหาร ดิดหวานทุกอย่าง ต้มยำยังหวานมันมีผลต่อสุขภาพช่องปากมัน ไซว่าเราอยู่อันดับหลังของประเทศ (ท.ต)”

“คนที่นี่กินหวานกันมากในอาหารทุกชนิดที่เคยรับประทาน คนภาคกลาง ภาคอีสานไม่กินหวานกัน ตัวขนมของเขาจะกินขนมที่หวานจัด (ท.นะ)”

สรุป ชาวปัตตานีมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ ที่เห็นได้ชัดคือ เรื่องสถานการณ์ความไม่สงบทำให้คนที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดปัตตานีต้องดำเนินชีวิตท่ามกลางความเสี่ยง มีการใช้ชีวิตตามวิถีของมุสลิมที่เคร่งครัดทำให้ไม่สามารถทำกิจกรรมบางอย่างที่เขาเชื่อว่าขัดต่อหลักศาสนา นอกจากนี้ชาวปัตตานีส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับรายได้หลักที่ได้จากการกรีดยาง ซึ่งไม่ต้องมีการศึกษาก็สามารถประกอบอาชีพได้ คนส่วนใหญ่จึงเลือกที่จะหารายได้มากกว่าศึกษาต่อ การศึกษาน้อยจึงทำให้ขาดความตระหนักในการดูแลสุขภาพซึ่งดูได้จากอาหารที่มีรสหวานนำ

2.2 ความครอบคลุมของการกำหนดกิจกรรมในกรอบกิจกรรมฯ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่มทันตแพทย์และเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ผู้วิจัยนำเสนอใน 4 ประเด็นดังนี้

2.2.1 กิจกรรมที่ทำได้

จากการสนทนากลุ่มทันตแพทย์ พบว่า ต้องแยกพิจารณาเป็น 2 แบบคือ มีและไม่มีเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขประจำการ แบบที่มีเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขประจำการจะทำกิจกรรมต่างๆ ได้ทั้งหมด กรณีที่ไม่มีเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขประจำการพบว่า กิจกรรมที่ทำได้ก็คือ กิจกรรมตรวจช่องปากและการจัดบริการทันตกรรมในกรณีที่รพ.สต.แห่งนั้นได้จัดสรรวัสดุครุภัณฑ์เพื่อรองรับทันตบุคลากรไว้แล้ว

“ถ้ามีงบ มีคน มีผู้ช่วย ไม่ยาก (ท.อ)”

จากการสนทนากลุ่มเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข พบว่า กิจกรรมการสำรวจเป็นกิจกรรมที่ทำได้และเหมาะสมเนื่องจากการสำรวจจะนำซึ่งข้อมูลพื้นฐานของงานทันตสาธารณสุข

“กิจกรรมในการสำรวจนี้ โอเคอยู่แล้ว เพราะเรารู้ข้อมูลได้เราต้องมีการสำรวจข้อมูล (น.ยะ)”

2.2.2 กิจกรรมที่ทำได้น้อย/ทำไม่ได้

จากการสนทนากลุ่มทันตแพทย์ พบว่า กิจกรรมที่ทำได้น้อย/ทำไม่ได้คือ การเยี่ยมบ้าน เนื่องจากบุคลากรมีน้อยและการเยี่ยมบ้านต้องอาศัยความคุ้นเคยกับพื้นที่ แต่ถ้ามีเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขอยู่ประจำการหรือมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานนี้โดยตรงจะสามารถทำได้ กิจกรรมกระตุ้นให้โรงเรียนประถมศึกษา/อนุบาลจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการที่เด็กจะมีสุขภาพช่องปากที่ดี

เนื่องจากในพื้นที่ของจังหวัดปัตตานีมีโรงเรียนปอเนาะซึ่งยากต่อการเข้าไปดำเนินการ กิจกรรมการมีส่วนร่วมจาก อปท. ไม่สามารถทำได้ ถ้าให้ทันตแพทย์เป็นผู้ประสานอาจจะทำได้แต่บริบทของพื้นที่ทำให้ทันตแพทย์เข้าไปไม่ถึง และกิจกรรมเคลือบหลุมร่องฟันซึ่งทำได้เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพราะภาระงานเยอะและไม่สามารถบริหารจัดการได้ในเวลาที่จำกัด เช่นคำกล่าวที่ว่า

“คิดว่าคิดเรื่องเยี่ยมบ้านแค่โรคเรื้อรังยังทำไม่ได้เลยเอาเป็นว่าถ้าถึงขนาดเยี่ยมบ้านนี้...บุคลากรมีน้อยกว่าจะไปเยี่ยมหมด (ท.โจ)”

“ทันตาที่ไปไม่ใช่คนในพื้นที่การที่เขาไม่ได้คลุกคลีกับคนในหมู่บ้านคนในหมู่บ้านไม่อ้าแขนรับ บางคนคิดว่าเรื่องช่องปากเป็นเรื่องส่วนตัว (ท.โจ)”

“ในมุมมองของที่เขาดึงไว้ให้เจ้าหน้าที่ (เจ้าหน้าที่ของรพ.สต.) ทำก็อย่างที่บอกถ้าไม่ใช่เราไปออกมันเหมือนไปฝากงาน แต่ปัจจุบันการเยี่ยมบ้านเป็นงานของ อสม.(ท.นิ)”

“กระตุ้นสิ่งแวดล้อมน่าจะยากพื้นฐานเด็กที่นี่ไม่ได้มีแต่โรงเรียนมันมีปอเนาะ ซึ่งทำได้ยาก เขาคงมองไม่เห็นว่ามันมีปอเนาะด้วย (ท.น)”

“Sealant ขอทำแค่ ป.1 ป.6 มันไม่ไหว มันยากตรงที่เราไม่ได้ทำแค่เด็กประถมในวันนี้ (ท.นิ)”

“สูงไปเอื้อมไม่ถึง ถ้าอมมันเป็นเป้าหมายเป็นเป้าหมายที่ดีแต่ถ้ามอง ในทางปฏิบัติ เรื่องพวกนี้ต้องทำเกี่ยวกับสุขภาพอื่นให้ได้ก่อน (ท.นะ)”

จากการสนทนากลุ่มเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข พบว่า กิจกรรมที่ทำได้น้อย/ทำไม่ได้คือ กิจกรรมการจัดบริการทันตกรรมซึ่งมีข้อจำกัดเรื่องจำนวนทันตบุคลากรที่ไม่เพียงพอ ปัจจุบันนี้ทำงานในลักษณะมีทันตบุคลากร 1 คนซึ่งส่วนใหญ่เป็นเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขจากโรงพยาบาลออกไปให้บริการ มีผู้ช่วยช่างเก้าอี้ 1 คน เป็นจิตอาสาหรือ อสม.ในพื้นที่ซึ่งไม่มีความรู้และความคุ้นเคยกับวัสดุอุปกรณ์ทันตกรรม ถ้าจะให้เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขบริหารจัดการเองทั้งหมดจะทำไม่ทันและมองว่าเป็นภาระงานที่เกินขอบเขตหน้าที่ของตนเอง กิจกรรมการประสานกับ อปท. เพื่อให้มีการสนับสนุนการส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาทำได้เฉพาะในเรื่องของอาหารแต่ส่วนที่เป็นอุปกรณ์สนับสนุนการดูแลสุขภาพช่องปากทำได้ยากเนื่องจาก อปท. ไม่มีงบประมาณสนับสนุนในส่วนนี้

“ มองในเรื่องผู้ช่วย มันมีปัญหา จะให้เราทำคนเดียวมันยาก และถ้าให้
เขาจ้างคน 1 คนมาช่วยเราก็คงอีก (น.ย)”

“ ถ้าในโรงเรียน อปท.จะไม่ค่อยสนใจ เพราะเขาให้ในเรื่องค่าอาหาร
กลางวันแล้ว(น.ป)”

2.2.3 กิจกรรมที่ต้องเพิ่มเติม/ปรับเปลี่ยน

จากการสนทนากลุ่มทันตแพทย์ พบว่า กิจกรรมการให้ทันตสุขศึกษาและสอน /
ฝึกวิธีการทำความสะอาดช่องปากเด็กแก่ผู้ปกครองของเด็กอายุ 9 เดือนเป็นกิจกรรมที่ต้องรีบดำเนินการ
ก่อนที่เด็กจะมีอายุ 9 เดือน เนื่องจากบริบทและสภาพปัญหาช่องปากของพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง
กิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพกลุ่มผู้สูงอายุควรมีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในพื้นที่ก่อนจึงจะดำเนิน
กิจกรรมได้และจะได้รับเฉพาะความร่วมมือแต่ไม่สามารถไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้สูงอายุได้
กิจกรรมทาฟลูออไรด์วานิชควรปรับเปลี่ยนจากการทาฟลูออไรด์วานิชเป็นการอุดฟันหรือถอนฟัน
หรือปรับเปลี่ยนให้ศพด.มุ่งเน้นในเรื่องการแปรงฟันอย่างมีคุณภาพจะเหมาะสมกว่า กิจกรรมการ
ตรวจฟันให้เด็กนักเรียนเข้าชั้นกับงานที่ครูอนามัยต้องทำเป็นประจำอยู่แล้วจึงควรเชื่อมโยงหรือ
เพิ่มประสิทธิภาพการตรวจให้แก่ครูจะมีประโยชน์มากขึ้น

“ ให้ทันตสุข 9 เดือนเข้าไปถ้ำรอให้ถึง 9 เดือนมันไปแล้วไม่น่า Mark
ที่ 9 เดือนแต่ถ้าให้ทันตาทำ ทำได้หมด (ท.นะ)”

“ คือต้องมีชมรมก่อน เราค่อยไปทำ (ท.เอ็ม)”

“ ส่วนมากชมรมผู้สูงอายุเขาไม่พร้อมจะเปลี่ยนแปลงเขาเชื่อมั่นว่า
เขาทำได้ ถ้าอยากเห็นความร่วมมือคงทำได้แต่เห็นความเปลี่ยนแปลงคงยาก
(ท.ใจ)”

“ ถ้าให้ทาฟลูออไรด์วานิชโดยเราทำไม่ได้ ไหนจะ sealant ไหนจะอย่าง
อื่น (ท.นี)”

“ เปลี่ยนจากทาฟลูออไรด์วานิชเป็นอุด GI (ท.เจ)”

“ ถ้าในศพด.ที่ลงไปมุ่งเรื่องการแปรงฟันอย่างมีคุณภาพเน้นการแปรง
ฟันให้เขากลับไปใช้จะดีกว่าเพราะบาง ศพด.แค่ให้แปรงแต่สะอาดมัยไม่รู้
(ท.เผ่า)”

“ กิจกรรมตรวจฟันทุกคนมันซ้ำซ้อนกับทส.001ถ้าเราไปทำอีกเหมือน
เราไม่เชื่อมั่นครุมน้ำชาเราน่าจะเชื่อมโยง เราน่าจะสร้างประสิทธิภาพการ
ตรวจของครุมากกว่า (ท.นิ) ”

จากการสนทนากลุ่มเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข พบว่า กิจกรรมเยี่ยมบ้านต้อง
ทำในลักษณะเป็นทีม ทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือปรับเปลี่ยนจากการออกไปเยี่ยมที่
บ้านมาเป็นการเยี่ยมที่รพ.สต.เมื่อแม่พาลูกมาฉีดวัคซีนและควรเพิ่ม โรงเรียนพ่อแม่ลงไปหมวด
กิจกรรมนี้ กิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพและป้องกันโรคในกลุ่ม 0 – 2 ปี เป็นกิจกรรมที่โดยปกติมี
การดำเนินงานอยู่แล้วแต่ในกรณีที่มีผู้มาใช้บริการมาก การฝึกแปรงฟันให้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองจะทำ
ไม่ทัน จึงควรปรับเปลี่ยนให้ห้องฟันมาอยู่ด้านล่างของรพ.สต.เพื่อป้องกันการหลุดหายของผู้มารับ
บริการ เนื่องจากทุกวันนี้มีการส่งต่อผู้มารับบริการจากเจ้าหน้าที่ที่ทำงานอยู่ด้านล่างมายังห้องฟัน
ซึ่งอยู่ด้านบน กิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพกลุ่มผู้สูงอายุถ้ามีการตั้งเป็นชมรมกิจกรรมในหมวดนี้
จะทำได้ ควรเพิ่มกิจกรรมการให้ความรู้และส่งเสริมทันตสุขภาพแก่ผู้ดูแลเด็กซึ่งเป็นงานที่ทำอยู่
แล้วแต่ไม่ได้บรรจุไว้ในหมวดกิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพและป้องกันโรคในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
กิจกรรมทาฟลูออไรด์วานิชไม่สามารถทำได้ปีละ 2 ครั้ง ควรปรับเปลี่ยนเป็นปีละครั้งเนื่องจากภาระ
งานที่เยอะและข้อบ่งชี้ของการใช้ฟลูออไรด์ที่อนุญาตให้ผู้ปฏิบัติการเป็นทันตบุคลากรเท่านั้น
กิจกรรมนิเทศงานให้ถือโอกาสใช้ช่วงที่มีการตรวจสุขภาพช่องปากเด็กนักเรียนเป็นการนิเทศไปในตัว

“ ที่โรงพยาบาลมีการเยี่ยมหลังคลอด หลังจากเกิดเหตุการณ์ก็หยุดไป
(น.ชม)

“ ที่ผ่านมามีร่วมกับทีมสหวิชาชีพถ้าเราไปกับเขาได้จะดีแต่เวลาไม่
ตรงกัน (น.นค) ”

“ ใช้เครือข่าย จิตอาสา เจ้าหน้าที่สาสุขหรือว่าใช้โอกาสตอนที่เข
มารพ.สต. ถือโอกาสตอนนั้นเยี่ยม (น.ปัท) ”

“ มันเป็นงานที่เราทำอยู่แล้ว ฝึกแปรงฟันถ้าคนเยอะทำไม่ทันถ้าใน
รพ.สต. คลินิก WBC อยู่ข้างล่างห้องฟันอยู่ข้างบนเขาจะไม่ขึ้นมา (น.อิ) ”

“ ห้องฟันน่าจะอยู่ข้างล่างไม่อย่างนั้นเด็กที่ทาฟลูออไรด์วานิชจะหลุด
หาย (น.ปัด) ”

“ ควรส่งเสริมสุขภาพของผู้ดูแลเด็กและแม่ครัวเพราะมันมีผลต่อสุขภาพเด็กเขามีการตรวจสุขภาพของผู้ดูแลเด็กและแม่ครัวอยู่แล้วซึ่งอยู่ในเกณฑ์ของสพด.นำอยู่แต่เราไม่ได้เอามาทำ (น.ยะ) ”

“ อย่างที่บอกว่างานเราเยอะ ทาฟลูออไรด์ปีละ 2 ครั้งเราทำไม่ทันเราทำได้แค่ปีละครั้ง (น.ยะ) ”

“ มีผลออกมาว่าฟลูออไรด์ว่านิชมันจะเสี่ยงถ้าให้คนอื่นทา การทาฟลูออไรด์ว่านิชมันผิดกฎหมายถ้าให้คนอื่นทานนอกจากทันตบุคลากร (น.ยะ) ”

สรุป กลุ่มทันตแพทย์และเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขให้ข้อมูลที่ตรงกันเกี่ยวกับกิจกรรมที่ ทำได้น้อย /ทำไม่ได้ คือ กิจกรรมการสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วม กิจกรรมที่ควรเพิ่มเติม/ปรับเปลี่ยน คือ การส่งเสริมทันตสุขภาพกลุ่มผู้สูงอายุซึ่งจะดำเนินกิจกรรมได้ถ้ามีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ และการทาฟลูออไรด์ว่านิชที่ควรปรับลดลงให้เหลือปีละ 1 ครั้ง กลุ่มทันตแพทย์และเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขให้ข้อมูลที่ต่างกันเกี่ยวกับกิจกรรมที่ ทำได้น้อย/ทำไม่ได้ โดยทันตแพทย์เห็นว่า กิจกรรมที่ ทำได้น้อย/ทำไม่ได้ คือ การมีส่วนร่วมจาก อปท.และกิจกรรมที่ต้องเพิ่มเติม/ปรับเปลี่ยน คือ กิจกรรมการให้ทันตสุขภาพและสอน / ฝึกวิธีการทำความสะอาดช่องปากเด็กแก่ผู้ปกครองของเด็กอายุ 9 เดือน เป็นกิจกรรมที่ต้องเริ่มก่อนที่เด็กจะมีอายุ 9 เดือน กิจกรรมการตรวจฟันให้เด็กนักเรียนเข้าชั้นกับงาน ที่ครูอนามัยต้องทำจึงควรมีการเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อให้เกิดประโยชน์มากกว่าเดิม ส่วนกลุ่มเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขเห็นว่ากิจกรรมที่ ทำได้น้อย/ทำไม่ได้ คือ กิจกรรมการจัดบริการทันต-กรรมซึ่งมีข้อจำกัดเรื่องจำนวนทันตบุคลากรที่ไม่เพียงพอ กิจกรรมที่ต้องเพิ่มเติม/ปรับเปลี่ยน คือ กิจกรรมเยี่ยมบ้านให้ปรับเปลี่ยนเป็นการเยี่ยมที่รพ.สต. ปรับเปลี่ยนห้องทันตกรรมมาอยู่ด้านล่างของ รพ.สต. เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมฝึกแปรงฟันให้แม่พ่อแม่ผู้ปกครองทำได้สะดวกขึ้น กิจกรรมทาฟลูออไรด์ว่านิชปรับลดให้เหลือทาปีละ 1 ครั้ง ควรเพิ่มกิจกรรมการให้ความรู้และส่งเสริมทันตสุขภาพแก่ผู้ดูแลเด็ก

2.3 ปัจจัยหรือสิ่งสนับสนุนที่ต้องการ

จากการสนทนากลุ่มทันตแพทย์ พบว่า ต้องการให้มีผู้ช่วยข้างเก้าอี้และงบประมาณสนับสนุนที่แยกเฉพาะงานทันตสาธารณสุขทั้งนี้เพื่อให้การบริหารจัดการมีความคล่องตัวขึ้น และจากการสนทนากลุ่มเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข พบว่า ปัจจัยหรือสิ่งสนับสนุนเพื่อให้มีการดำเนินกิจกรรมตามกรอบกิจกรรมฯ คือ ควรมีการกำหนดเป็นนโยบายระดับจังหวัดในเรื่อง การจัดสรรบุคลากรลงปฏิบัติงาน การกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนของทันตบุคลากรที่ลงไปปฏิบัติงานประจำ มีทันตแพทย์พี่เลี้ยงที่สามารถให้คำแนะนำปรึกษา ดูแล/จัดการผู้ป่วยกรณี ที่เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข

ไม่สามารถให้บริการได้ การจัดสรรงบประมาณค่าวัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ รวมถึงเบี้ยเลี้ยงพิเศษ เนื่องจากการปฏิบัติงานมีความเสี่ยงสูงกว่าการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนและกฎหมายที่จะคุ้มครองการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขเนื่องจากหลักสูตรปัจจุบันของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขเน้นในงานส่งเสริม/ป้องกันทันตสุขภาพแต่การปฏิบัติงานจริงต้องให้การรักษาผู้ป่วยเป็นหลักเนื่องจากเป็นความต้องการของประชาชน การปฏิเสธการรักษาบางอย่างทำให้ผู้ป่วยขาดความเชื่อถือ

“ ถ้าจะให้ทันตารพ.สต.ต้องมีผู้ช่วยเป็นข้อตกลงที่ชัดเจน ถ้ามีทันตารแล้วมีหน้าที่ต้องทำอะไรบ้าง ไม่ต้องไปจ่ายยา (น.ปัด) ”

“ ทำเป็นคู่มือชัดเจนไปเลยว่าต้องทำกิจกรรมหนึ่ง สอง สาม.. (น.ยะ) ”

“ ทันตแพทย์ควรลงไปบ้างอาทิตย์หนึ่งลงสักครั้งไปดูแลเราบ้าง เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจบางทีคนไข้เขาไม่ยอมเจอเราเขาก็ยอมเจอหมอใหญ่ สักครั้ง (น.ยะ) ”

“ เหมือนกับว่ารุ่นน้องที่ไม่มีเรียน Nerve block ถ้าเกิดอะไรขึ้นในโรงจะรับผิดชอบ หัวหน้ารพ.สต.หรือว่าหัวหน้าฝ่าย (น.ชม) ”

สรุป กลุ่มทันตแพทย์และเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขให้ข้อมูลที่ตรงกันในเรื่องกำลังคนและงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติงาน เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขให้ข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนและกฎหมายรองรับการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข

2.4 การประยุกต์กรอบกิจกรรมงานทันตสาธารณสุขใน รพ.สต. ไปใช้ดำเนินการ

จากการสนทนากลุ่มทันตแพทย์ พบว่า กรอบกิจกรรมฯ เป็นกรอบที่ดีมีความครอบคลุมแต่ไม่สามารถทำได้ในทางปฏิบัติ การดำเนินกิจกรรมตามกรอบต้องค่อยเป็นค่อยไป ในเบื้องต้นควรเน้นในเรื่องของการให้บริการทันตกรรมมากกว่าการส่งเสริมทันตสุขภาพเนื่องจากเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับความต้องการของประชาชน เช่นคำกล่าวที่ว่า

“ คิดว่าเป็นกรอบที่ดี ครอบคลุม แต่ทำไม่ได้ในทางปฏิบัติ มันเยอะเกินไป เราไม่สามารถทุกคนไปเพื่อทำตามนี้มันต้องค่อย ๆ ทีละ step อาจทำได้ แต่ถ้าโยนตูมเดียวมันยากมาก ๆ มันจะดึงกำลังคนที่เราตรวจรักษา (ท.นะ) ”

“ มันเป็นงานส่งเสริมเสียส่วนใหญ่ถ้าดูในหมวดที่ 7 มันไม่ได้บอกว่าการรักษาทำอะไรบ้าง ในขณะที่รพ.สต.ที่เราออกไปส่วนใหญ่ทำงานรักษา บริบทบ้านเราในเรื่องสถานการณ์สภาวะช่องปากที่เป็นปัญหาอย่างไรก็ต้องการการรักษา ถ้าทำงานรักษาแล้วแอดงานส่งเสริมเข้าไปแต่กรอบตัวนั้นเน้นงานส่งเสริมเสียส่วนใหญ่ (ท.นิ) ”

จากการสนทนาในกลุ่มเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข พบว่า กรอบของกิจกรรมเน้นหนักไปทางงานบริการมากกว่างานส่งเสริมซึ่งที่จุดประสงค์ของรพ.สต.คือ การส่งเสริมให้ประชาชนสามารถดูแลตัวเองได้ กรอบกิจกรรมต้องให้ความสำคัญกับงานส่งเสริมมากกว่างานบริการ เช่นคำกล่าวที่ว่า

“ กรอบของงานบริการมันเยอะคะเนนมันก็สูงมันมีเรื่องเครื่องมือที่ต้องเข้าไปเช็คตรงนั้นตรงนั้น ต้องมองว่าเราไปเน้นงานบริการแต่เป้าของรพ.สต.มัน ไม่ได้อยู่ตรงนั้นเพราะฉะนั้นเราจะไปทำกรอบทำไมให้เน้นเรื่องการบริการ ทำไมไม่ทำกรอบของงานส่งเสริมให้มันเยอะขึ้น (น.ย) ”

“ ถ้ามองว่างานบริการต้องมีมี มันต้องมี แต่ไม่ต้องให้ความสำคัญกับมันมาก (น.ป) ”

สรุป กลุ่มทันตแพทย์และเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มทันตแพทย์เห็นว่ากรอบกิจกรรมเน้นหนักไปทางงานส่งเสริมเสียเป็นส่วนใหญ่ ในเบื้องต้นควรเน้นที่งานรักษาและสอดแทรกงานส่งเสริมป้องกันเพราะงานรักษาเป็นความต้องการของประชาชน ส่วนกลุ่มเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขเห็นว่ากรอบกิจกรรมเน้นหนักไปทางงานบริการมากกว่างานส่งเสริมซึ่งขัดกับจุดประสงค์ของการมี รพ.สต. ในพื้นที่ การส่งเสริมทันตสุขภาพอาจจะยังไม่เห็นผลในตอนนี้แต่จะทำให้ประชาชนดูแลตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งทันตบุคลากร